

מחלל דאבדא

בנינים מתורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע על פרקי אבות פרק שני

מכון 'אור החסידות', סניף ארץ הקודש ת.ד. 2033 כפר חב"ד, 6084000 | טל' מערכת: 03-3745979 | orhachasidutil@gmail.com

ח. רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי. הוא היה אומר: אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך, כי לך נוצרת.

עיונים וציאורים

לנצל את ה"צורה" לעבודת ה'

במפרשים (רש"י ורע"ב) כתבו שמה שריב"ז הי' אומר "אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך" הוא לפי שהוא עצמו "לא הניח לא מקרא ולא משנה הלכה ואגדה שלא למד", כדאיתא בגמ' (סוכה כח, א. ב"ב קלד, א).

אמנם, יש להקשות על פירושו, למה תפס לו דווקא את עניין לימוד התורה, והלא היו לו עוד מעלות עצומות, כמו שהי' בקיא גם ב"שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים ושיחת דקלים" ועוד (כדאיתא בגמ' שם), וגם איתא בספרי (ברכה לד, ז) שמי' שנה למד תורה ומ' שנה לימד תורה, והעולה על כולנה, שהוא הציל את התורה מלהשתכח בשעת החורבן כאשר פעל אצל הקיסר את בקשתו "תן לי יבנה וחכמי" (גיטין נו, ב).

וא"כ, מדוע הזהיר ריב"ז רק על לימוד התורה, ולא הזהיר גם על שאר מעלותיו, שגם לאחר כל אלו "אל תחזיק טובה לעצמך"?

יש לבאר דברי ריב"ז באופן אחר, דהנה, יש לכל אחד שיעור בלימוד התורה שמחויב בו על פי דין, יש מי שמחויב בפרק אחד שחרית ופ"א ערבית, ויש מי שמחויב ללמוד כל היום כולו מבלי לבטל רגע אחד, והכל לפי תנאי כשרונותיו ואופן פרנסתו, כמבואר בפוסקים.

והנה, הלימוד תורה לפי מה שמחויב ע"פ דין אין זה נקרא שלמד "הרבה", שהרי מחויב הוא בזה, וגם מי שמחויב בלימוד התורה כ"ד שעות ביום, ולאחר מכן ישן כ"שינת

הסוס" (סוכה כו, ב), הרי הוא מחויב להמשיך ללמוד עוד כ"ד שעות, ואם עשה כן, אין זה "למדת תורה הרבה", שכן זהו חיובו.

וא"כ דברי ריב"ז על זה ש"למדת תורה הרבה" מוסכים על מי שלומד תורה מעבר למחויב על פי דין.

ועפ"ז מובן שדברי ריב"ז מופנים כלפי כל אחד מישראל, דכאשר לומד כפי המחויב ע"פ דין, פשיטא שאין להחזיק טובה, שהרי הי' מחויב בכך, אלא גם כשלמד תורה "הרבה" – יותר משורת הדין, עדיין אין להחזיק טובה לעצמו.

והטעם לכך שאין לו להחזיק טובה לעצמו הוא "כי לך נוצרת":

אמרו חז"ל "אני נבראתי לשמש את קוני" (משנה וברייא סוף קידושין), ואילו כאן אומר ריב"ז "לך נוצרת". והטעם לזה, כי חילוק גדול יש בין "נבראתי" ל"נוצרת", דבריאה משמעה יש מאין (רמב"ן בראשית א, א), ואילו יצירה היא נתינת ציור לחומר שכבר נברא.

ועפ"ז יש לבאר ש"אני נבראתי לשמש את קוני" פירושו שעצם מציאות היהודי נברא כדי לשמש את קונו, והרי הוא כעבד שכל מציאותו היא לעבוד את אדונו. בעבודה זו לא נוגע מה מרגיש האדם בלבו או מבין בשכלו, אלא העיקר שיעבוד עבודתו בפועל ככל הנדרש.

אך ריב"ז מחדש שלא רק עצם מציאות האדם נועדה לשמש את קונו, אלא גם צורתו – "נוצרת", גם היא נוצרה ע"י הקב"ה לשם שימוש האדם לקונו.

ועל כן לא די בזה שהאדם עוסק במצוות מתוך קבלת עול מלכות שמים, אלא עליו לעמול בתורה הרבה, ולהבין

בשכלו, להתעמק ולהתייגע, כדי שגם כוחותיו ימלאו את תפקידם לשמם נוצרו – "לשמש את קוני".

ועל כן גם מי שלמד תורה יותר מהמחוייב על פי דין, אין לו להחזיק טובה לעצמו כלל, כי כל "צורתו" – שכלו ומדותיו, נוצרו לשם ענין זה בלבד, השימוש בהם בשביל הקב"ה.

דרך ישרה

הוראות בעבודת ה' ממאמרי התנאים בפרקי אבות

"ראש בערדליים"!!

ב"לכך נוצרת" מלמדנו ריב"ז שהאדם מחויב לנצל את ה"צורה" שבו, היינו את ציור כוחות נפשו, שמלוא כוחות שכלו וכשרונותיו יהיו מנוצלים לעבודת ה'.

לפעמים מנצל אדם את כשרונותיו בעסקו ומסחרו ושאר ענייניו, ובעבודת ה' עושה הוא שלא לפי ערך יכולות כוחות נפשו, וצריך לידע ש"ציור" נפשו הוא בשביל עבודת ה' – "לכך נוצרת".

וכמו שמצינו שהתבטא כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לחסיד שהי' בעל צורה, עילוי ובעל כשרונות, שהתעסק והתעמק במסחר "ערדליים": "רגליים בערדליים ראיתי, אך ראש בערדליים...!!"

קיצול מהם

הקשר בין מאמרי התנאים למאמרי רבותיהם

"שלא ע"מ לקבל פרס" או "קנה לו חיי עולם הבא"?

כאשר מעיינים במשניות דאבות מוצאים שיש שייכות בין משנה לזו שלאחרי, ובפרט כאשר נאמר בפירוש שבעל משנה זו קיבל מבעל משנה קודמת, שאז בוודאי יש למצוא שייכות בין מאמר הרב למאמר התלמיד.

ריב"ז קיבל מהלל ומשמאי, ויש לבאר כיצד דבריו ממשיכים את דברי רבותיו:

במשנה הקודמת מצינו שאמר הלל: "מרבה תורה מרבה חיים... קנה לו דברי תורה קנה לו חיי עוה"ב". ובהמשך לזה

מוזהיר ריב"ז שעם כל מעלת לימוד התורה, הנה "אל תחזיק טובה לעצמך".

אמנם יש להקשות, דאיך יתכן לומר שמאמריהם באים בהמשך זה לזה, הרי לכאורה דבריהם סותרים, כי ריב"ז מדגיש שלימוד התורה צריך להיות "שלא על מנת לקבל פרס" – "כי לכך נוצרת", ואילו הלל אומר "קנה לו דברי תורה קנה לו חיי העולם הבא", והיינו שלימוד התורה הוא כדי שיהי' לו עולם הבא?

ויש לבאר:

ב"חיי עוה"ב" שבדברי הלל אין הכוונה לגן עדן, שהוא מקום קבלת השכר לנשמות על העבודה בעולם הזה, אלא לעולם התחי' שיהי' לעתיד לבוא, שבנוגע לימות המשיח כתב הרמב"ם (בסוף חיבורו משנה תורה) שאזי "לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד... כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", והיינו שאז תהי' ידיעת ה' כל מציאותם של בני ישראל, כשם שכל מציאות הים הוא המים שבו. וא"כ אין מדובר על שכר הבא לאדם על לימוד התורה, אלא יותר מזה, שכאשר אדם לומד תורה, קונה הוא חיי עולם התחי', שאז יורגש שכל מציאות האדם היא ידיעת ה' בלבד.

וא"כ מובן שמאמרי הלל וריב"ז באים בהמשך זה לזה, להדגיש מעלת התורה שהיא עצם מציאותו של האדם, שלכך נוצר, והלימוד בתורה צריך למלא את כל מציאות האדם כמים בים.

וריב"ז מדבר גם בהמשך לדברי שמאי רבו, כי שמאי אמר (פ"א מט"ו) "עשה תורתך קבע, אמור מעט ועשה הרבה", ויש לפרש בדבריו שהכוונה ב"עשה הרבה" היא להתעסק במצוות ומעשים טובים, באופן של "הרבה". וכן מצינו גם אצל תלמידו, שעם מעלת לימודו בהפלגה עצומה כמבואר בגמרא (חגיגה שם), מכל מקום "פירנס את ישראל" (ספרי ס"פ ברכה), והעמיד את המשכיות התורה ביבנה (גיטין שם) ועוד, ובוזא אומר שמאי שלמרות מעלת העשי' "הרבה" מ"מ העיקר צריך להיות לימוד התורה – "עשה תורתך קבע".

ובהמשך לזה בא ללמד במשנתנו, שהאדם נוצר בשביל לימוד התורה, ולכן עיקר ענינו צריך להיות לימוד התורה, וכמו שאכן מצינו אצל ריב"ז עצמו, שאע"פ שהי' עסוק גם בצרכי ציבור, ועד שהי' צריך לעסוק עם הבריונים ועם המלכות, כמסופר בגמרא (גיטין שם), והרי העוסק בצרכי ציבור פטור מלימוד התורה, אעפ"כ למד תורה בריבוי מופלג, ועד שאפילו עסקו עם המלכות הי' בקשר ללימוד התורה – "יבנה וחכמי".